

Η πιο επικίνδυνη στιγμή της ανθρωπότητας, St. Hawking

Επιστήμη

Stephen Hawking

Η πιο επικίνδυνη στιγμή της ανθρωπότητας

Ως θεωρητικός φυσικός με έδρα το Κέιμπριτζ, έζησα τη ζωή μου σε μία ασυνήθιστη, προνομιακή φούσκα. Το Κέιμπριτζ είναι μία ασυνήθιστη πόλη, χτισμένη γύρω από τον πυρήνα ενός εκ των καλύτερων πανεπιστημίων του κόσμου. Σε αυτή τη πόλη, η επιστημονική κοινότητα, της οποίας είμαι μέλος από 20 ετών, είναι ακόμη πιο εκλεπτυσμένη.

Μέσα σε αυτή την κοινότητα λοιπόν, η μικρή ομάδα των διακεκριμένων θεωρητικών φυσικών, με τους οποίους έχω εργαστεί σε όλη τη διάρκεια της ζωής μου, μπαίνει κάποιες φορές στο πειρασμό να θεωρεί τον εαυτό της «κορυφή». Σε κοινή κατεύθυνση με όλα αυτά, η δημοσιότητα που απέκτησα μέσω των βιβλίων μου αλλά και η απομόνωση που μου επέβαλε η ασθένεια μου, αισθάνομαι πως ύψωσε ακόμα περισσότερο τον «γυάλινο» πύργο μου.

Ως εκ τούτου η πρόσφατη απόρριψη των ελίτ, τόσο στις Η.Π.Α όσο και στην Μεγάλη Βρετανία, από την κοινωνία, έχει στόχο και εμένα, που ανήκω σε αυτήν την κατηγορία. Ό,τι και να πιστεύουμε για την απόφαση του βρετανικού εκλογικού σώματος να απορρίψει την Ευρωπαϊκή Ένωση και των Αμερικανών να «αγκαλιάσουν» τον Ντόναλντ Τραμπ, δεν υπάρχει αμφιβολία πως οι αναλυτές θεώρησαν τις κινήσεις αυτές ως «κραυγές» θυμού, από πολίτες που νιώθουν προδομένοι από τους ηγέτες τους. Ήταν η στιγμή που οι «ξεχασμένοι» βρήκαν τις φωνές τους για να μιλήσουν και να απορρίψουν τις συμβουλές και τις παροτρύνσεις των «ειδικών» και της ελίτ.

Δεν αποτελώ εξαίρεση σε αυτό τον κανόνα. Προειδοποίησα πριν από το Brexit, ότι μια τέτοια εξέλιξη θα έχει πολύ κακές επιπτώσεις στην ανάπτυξη της επιστήμης στην Βρετανία, ότι αν φεύγαμε θα κάναμε ένα βήμα προς τα πίσω, όμως οι ψηφοφόροι δε με άκουσαν περισσότερο από οποιονδήποτε άλλον από τους πολιτικούς ηγέτες, καλλιτέχνες, επιστήμονες και τις προσωπικότητες της δημόσιας σφαίρας που έδιναν ακριβώς τις ίδιες συμβουλές και προειδοποιήσεις.

Οι ανησυχίες που διέπουν αυτές τις ψήφους, για τις οικονομικές συνέπειες της παγκοσμιοποίησης και την επιτάχυνση των τεχνολογικών αλλαγών είναι απολύτως κατανοητές. Η αυτοματοποίηση των εργοστασίων έχει ήδη αποδεκατίσει τις θέσεις εργασίας στις παραδοσιακές κατασκευές και η ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης

είναι βέβαιο πως θα οξύνει αυτό το φαινόμενο, πλήττοντας βαθιά τις μεσαίες τάξεις και αφήνοντας διαθέσιμες μόνο τις θέσεις που απαιτούν δημιουργικότητα και ανθρώπινη εποπτεία. Αυτό με τη σειρά του θα διογκώσει τις ήδη μεγάλες οικονομικές ανισότητες σε όλο τον κόσμο.

Το διαδίκτυο και οι πλατφόρμες θα επιτρέπουν σε πολύ μικρό αριθμό ανθρώπων να συγκεντρώσουν αμύθητο πλούτο, διατηρώντας επιχειρήσεις με ελάχιστες θέσεις εργασίες, αλλά με τεράστιο κέρδος. Αυτή η εξέλιξη φαντάζει αναπόφευκτη, αλλά και καταστροφική για τις κοινωνίες. Αυτό πρέπει να το αναλογιστούμε σε παράλληλη προβολή με την οικονομική κατάρρευση, που φανέρωσε ότι στις κοινωνίες μία μικρή ομάδα ανθρώπων που δραστηριοποιούνται στον οικονομικό κλάδο μπορούν να εξασφαλίσουν υπέρογκες αμοιβές, την ώρα που οι υπόλοιποι απλώς «ασφαλίζουμε» την επιτυχία τους και «πληρώνουμε τον λογαριασμό» όταν η απληστία τους μας οδηγεί όλους μαζί στον γκρεμό.

Ζούμε σε ένα κόσμο μιας διαρκώς διογκούμενης οικονομικής ανισότητας, στον οποίο ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι βλέπουν όχι μόνο το βιωτικό τους επίπεδο να πέφτει, αλλά και την ελπίδα τους να βγάλουν τα προς το ζην να εξαφανίζεται. Αυτοί οι άνθρωποι είναι που στο πρόσωπο του Τραμπ και στην προοπτική του Brexit είδαν μια νέα προοπτική, μια ευκαιρία να διεκδικήσουν κάτι καλύτερο.

Η ευρεία χρήση του διαδικτύου και των social media σε παγκόσμιο επίπεδο, οδήγησε σε ακόμα ένα αποτέλεσμα. Η σκληρή φύση όλων αυτών των ανισοτήτων προβλήθηκε παντού, μπόρεσε να αποκαλυφθεί πλήρως, σε αντίθεση με παρόμοιες καταστάσεις του παρελθόντος.

Για μένα η δυνατότητα της χρήσης της τεχνολογίας για επικοινωνία ήταν μία απελευθερωτική και θετική εμπειρία. Χωρίς την τεχνολογία δεν θα μπορούσα να εργάζομαι όλα αυτά τα χρόνια. Παράλληλα όμως, οι ζωές των πλουσιότερων ανθρώπων, στις πιο αναπτυγμένες περιοχές του πλανήτη είναι «βασανιστικά» ορατές, προσιτές σε οποιονδήποτε έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο, όσο φτωχός κι αν είναι. Πιο πολλοί άνθρωποι έχουν κινητό, από αυτούς που έχουν πρόσβαση σε καθαρό νερό και αυτό σημαίνει πως σχεδόν όλοι μας σε αυτόν τον πλανήτη, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε την ύπαρξη αυτής της τεράστιας ανισότητας.

Οι συνέπειες αυτής της κατάστασης είναι άμεσες: ο αγροτικός κόσμος θα οδηγείται σε φτωχές πόλεις, με πλοηγό την ελπίδα. Όταν ο κόσμος δει πως η «νιρβάνα» του Instagram δεν είναι εφικτή ούτε εκεί, θα αναζητήσει καλύτερη τύχη στην απέναντι όχθη, ακολουθώντας το ρεύμα των οικονομικών μεταναστών και ταξιδεύοντας για μια καλύτερη ζωή. Οι μεταναστευτικές ροές, με την σειρά τους, δοκιμάζουν τις αντοχές των χωρών που τους υποδέχονται, αυξάνοντας συνεχώς τον πήχη της ετοιμότητας και των υποδομών για τις τελευταίες. Κάπως έτσι, φθείρεται η κατανόηση των πολιτών και τροφοδοτείται ο πολιτικός λαϊκισμός.

Για μένα το πιο σημαντικό είναι πως σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη στιγμή της ιστορίας, το είδος μας πρέπει να λειτουργήσει σαν ένα σύνολο, συνεργατικά. Πρέπει να δουλέψουμε μαζί.

Αντιμετωπίζουμε τεράστιους περιβαλλοντικούς κινδύνους: κλιματική αλλαγή, υπερπληθυσμό, επιδημίες, μόλυνση των ωκεανών, προβλήματα στην τροφική παραγωγή και εξαφάνιση των ειδών. Όλα αυτά πρέπει να μας υπενθυμίζουν ότι βρισκόμαστε στην πιο επικίνδυνη φάση της ανθρώπινης ανάπτυξης. Έχουμε τα τεχνολογικά μέσα να καταστρέψουμε τον πλανήτη μας, αλλά ακόμα δεν έχουμε τα μέσα για να ξεφύγουμε από αυτόν. Ίσως σε κάποια χρόνια να μπορέσουμε να εξαπλωθούμε και σε άλλους τόπους πέραν της Γης, αλλά ως τότε πρέπει να δουλέψουμε σκληρά για να προστατεύσουμε τον μοναδικό μας πλανήτη.

Για να συμβεί αυτό, θα πρέπει τα έθνη να χτίσουν γέφυρες και όχι τείχη μεταξύ τους.

Αλλά για να το πετύχουμε, θα πρέπει οι ηγέτες του κόσμου να αντιληφθούν πως απέτυχαν και πως απογοήτευσαν τους πολίτες. Με τους πόρους να συγκεντρώνονται στα χέρια των λίγων, θα πρέπει να μάθουμε να μοιραζόμαστε περισσότερο από όσο σήμερα. Με τις θέσεις εργασίας να μειώνονται, με ολόκληρες βιομηχανίες να κλείνουν, θα πρέπει να βοηθήσουμε τους λαούς να διασώσουν τον τόπο τους, να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα της εποχής. Για να γίνει αυτό, θα πρέπει να τους παρέχουμε την απαραίτητη οικονομική βοήθεια, για όσο χρειαστεί ώστε να το πετύχουν.

Αν οι κοινωνίες και οι οικονομίες δεν αντέχουν ένα τόσο μαζικό κύμα μετανάστευσης, θα πρέπει να αλλάξουμε κατεύθυνση, προσπαθώντας να στηρίξουμε την παγκόσμια ανάπτυξη. Αυτός είναι ίσως ο μοναδικός τρόπος ώστε τα εκατομμύρια των μεταναστών να ξαναβρούν την χαμένη ελπίδα, που έσβησε στον τόπο τους. Να αναζητήσουν το καλύτερο μέλλον στο ίδιο τους το σπίτι.

Μπορούμε να το κάνουμε, είμαι πολύ αισιόδοξος για το είδος μου. Για να το κάνουμε όμως, πρέπει οι παγκόσμιες ελίτ, από το Λονδίνο στο Χάρβαρντ, από το Κέιμπριτζ στο Χόλιγουντ, να εμπεδώσουμε το μήνυμα που στάλθηκε αυτή τη χρονιά. Να μάθουμε, πάνω από όλα, την ταπεινοφροσύνη.

Stephen Hawking
Η πιο επικίνδυνη στιγμή της ανθρωπότητας
[iefimerida, Guardian](http://iefimerida.guardian.com), 07/12/2016

Ασκήσεις

1. Σε ποια σημαντικά προβλήματα της ανθρωπότητας αναφέρεται ο Stephen Hawking; Να τα παρουσιάσετε συνοπτικά (60 λέξεις).
2. Να σχολιάσετε τον τίτλο του κειμένου.
3. Πώς σχολιάζει τις πολιτικές εξελίξεις στην Αμερική και στη Μ. Βρετανία ο Hawking και ποια είναι η ευθύνη των ελίτ σε αυτό;
4. Ποιος είναι ο ρόλος της τεχνολογίας στο επίπεδο της επικοινωνίας στην παγκόσμια κοινωνία, σύμφωνα με τον Hawking;
5. Ποιο είναι το όραμα του Hawking για την επίλυση των προβλημάτων και την προστασία του πλανήτη;